Ч. 52 (11.620). Львів, середа 9. березня 1927. Oplata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За соборну Україну.

Промова голови українського сенатського клюбу сенатора Михайла Черкавського на пленумі сенату дня 2. березня ц. р. в генеральній дискусії над бюджетом.

(Докінчення.)

Але не тільки самоврядуванням журиться умираючий сойм і центроправиця, згл. ціла польська більшість. Не меншою журою сойму є також виборча ординація до сойму й сенату. Адже в найближчих виборах до сойму можуть узяти участь також українці галицькі. Вже це одно вистарчає, щоби змінити виборчу ординацію до сойму й сенату так, аби заступництво непольських народів, парляментарне заступництво „національних меншостей“ зробити зовсім ілюзоричним. Це головний товчок до активности польських партій. Не входжу в подробиці, але уважаю своїм обовязком заявити з цеї трибуни: вже дотеперішньою виборчою ординацією до сойму й сенату ми є покривджені. Коли на польській етнічній території один посол припадає на 60—70.000 мешканців, то на одного посла на території етнічно українській чи білоруський припадає 80—90.000 мешканканців. Дальше покривдження в якомунебудь напрямі, чи то шляхом зменшення числа послів, чи то шляхом зміни виборчих округів на нашу некористь, чи дальше упослідження нас в інший спосіб, з одночасним упривілеєнням польської меншости на нашій національній території, мусілоб неминучо викликати у нас питання: Чого маємо шукати в польськім соймі, і то в зменшеному числі? Чи маємо й дальше бути свідками того, як кують кайдани на наш нарід, як це було досі? Очевидно, що тільки в таку трагічну позицію хочете нас поставити, переводячи моральні тортури на представниках українського народу.

А ці симптоматичні проєкти остаточного знасилування і безприкладного погноблення українського народу випливають на поверхню тоді, коли в польській пресі, особливо звязаній з урядом, грає тужлива музика про Україну. Промовчуючи і стидливо криючи страшні відносини на Західній Україні, впроваджуючи тільки позірне злагіднення політичних відносин на ній, в дійсности приготовляючи нові пута для 7 міліонів українців, споріднені з урядом польські чинники співають пісню про Україну „від границь Польщі і Румунії до гір Кавказу“, мріючи про богацтва України, про її збіжа, вугілля, про морське побережа, і навіть не відчувають того, що ця пісня в їх устах є хулою — що найменше так довго, як довго Західна Україна мучиться в такій тяжкій неволі, в якій є тепер. (Голос: Стидайтеся, панове, так говорити!)

Панове, що журитеся тою Україною, яка і без вас дає собі раду, скоро поступаючи в своїй політичній та економічній емансипації (Голос: Зберіться там і робіть Україну). Лишіть її в спокою. Вже сьогодні Наддніпрянська Україна—і це кажемо ми, українські самостійники — є півсуверенною державою, не кажу, що суверенною, має означені атрибути державної влади, хоч і в значній мірі залежні ще від Москви, творить власну культуру, виявляє невичерпані сили. Прошу панів, адже ж це факт, що його недавно ствердив навіть бувший посол у Москві, п. Кентшинський, що панове мали нагоду прочитати в „Час-і“ з 19. лютого ц. р. А всеж п. Кентшинський повинен бути для панів авторитетом. Правда, є там інший державний і суспільний устрій, але і з ним Україна дасть собі сама раду. Якщо хочете журитися Україною, якщо вас розпирає чулість з приводу тяжкої долі сусіда, якщо фактично відчуваєте внутрішню потребу „визволювання“, доконування геройських діл в імя культури і західно-европейської цивілізації, то визвольте цю Україну, що лежить спутана під вашим чоботом. Це буде безперечно велике і шляхотне діло, гідне людей чести й етики, гідне лицарів вольности, рівности і братерства. (пос. Блискош: Агітаційна промова).

Бо говорення про Наддніпрянську Україну, роздирання шат над її недолею в часі, коли маєте нагоду вчинками доказати не тільки свої альтруїстичні почування, але маєте змогу виявити свою мудрість і широкі політичні горизонти тут, на місці — є щонайменше недотепне і смішне. Україна не починається від теперішніх границь Польщі та Румунії, але від Сяну і західних границь Холмщини і Підляша. (С. Блискош: Протестую проти того!). В даному випадку говорю про Україну етнографічну. Така сама Україна як там, є також і тут. (С. Блискош: Ви вступаєте в сліди Евлогія!) Тільки тутешня Україна в порівнанні з тамтою, є більше гнобленою, більше обдертою зі свого духового майна. Україна є тільки одна на цілому просторі українських земель, під усіми займанщинами, під усіми владами. І лише за таку Україну, за Україну Соборну, за її природне право до незалежности, до самостійного життя, до її духового розцвіту і матеріяльного добробуту будуть боротися всі сили української землі. Ту Україну носимо не лише в наших серцях, але працюємо для неї, приготовляючи хвилю її світлости та виявлення своїх сил молодих, ядерних і незужитих. І непохитно віримо, що недалекий той день, коли й ми вільні та зєдинені „засядемо в народів вольних колі“. А тоді не будемо отягатися з поданням руки для порозуміння і згоди навіть з найбільшим нашим ворогом і гнобителем. (Голос: полякам? — Банашек: Ні, він же про москалів говорить!) В нинішніх обставинах, самозрозуміло, не маємо довіря ні до уряду, ні до його політики, отже будемо голосувати проти буджету та його поодиноких складових частин, щоби таким чином запротестувати проти політики гнету, експропріяції та екстермінації, довершуваної на нашому народі.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Добираються?

З приводу одної конфіскати.

На днях сконфісковано у Варшаві відозву Ліґи Оборони Прав Людини і Громадянина. Сконфісковано її, бо так подобалося „санаційному урядові“ і його поліцейсько-прокураторським органам.

На нас такі конфіскаційні штучки і жарти не роблять ніякого вражіння. Хіба ми мали час привикнути до них, але у Варшаві це невидальщина, політична сензація. Конфіскату згаданої відозви затвердив не лише правительственний комісар на м. Варшаву, але й рабськоуслужливий чура „санаційного уряду“, редактор „Ґлосу Правди“ п. Стпічинський і то затвердив її передовицею у „своїм“ органі.

З приводу цеї конфіскати розвелася досить жива, хоча в тоні сальоново-здержлива дискусія між „Ґлос-ом Правди“ і „Роботніком“. Довідуємося з неї і про зміст сконфіскованої відозви. А саме Ліґа Оборони Прав Людини і Громадянина за підписами передових представників польського громадянства: вчених, письменників, політиків, між якими стрічаємо імена сенаторів Лімановського і Познера, пос. Тугута і письм. Струґа, виступила проти ославлених поліцейських й інших прийомів, піднесла справу призабутої амнестії для політичних вязнів і виставила тезу леґалізації комуністичної партії.

Очевидно, п. Стпічинський вважає ці домагання „антидержавними“, а саму відозву ще й формально трактує як мало авторитетну. Мовляв, всі ті письменники і вчені — це наївні люди, які не повинні забирати голосу в таких справах, бо вони на тому „не розуміються“, і тому їм можна навіть простити їх „нетакт“. Найбільшим виновником, знеславником сучасної Польщі і режіму „санаційного уряду“ є пос. Тугут, на якого — користаючи з його відсутности (бере участь в гостині польських парляментаріїв у Франції) виливає „санаційний“ чура всю злість. Урядовому редакторові відповідає на сторінках „Роботніка“ відомий письменник А. Струґ, який на останній закид відповідає, що він сам міг би зібрати щонайменше 500 підписів,

„серед яких не було би ані одного більшовика, ані українця, ані білорусина, ані жида, ані німця, ані агента чужої держави і ані одного противника марш. Пілсудського, а за те найшлось би там дуже богато давних добрих знайомих п. Стпічинського.

Та не наша річ займатися внутрішньо-польськими спорами, розходженнями між давними приятелями і теперішніми чурами марш. Пілсудського. Правда, вони забираються до себе, але так делікатно і сальоново, що це радше треба вважати переходовою бурею в шклянці води. Конфіската відозви Ліґи оборони прав Людини і Громадянина стверджує тільки наглядне зріст реакції і безцеремонність військової диктатури в Польщі.

Відозва видвигнула три головні справи: сальонову поведінку поліції, амнестію для політичних вязнів і леґалізацію комуністичної партії. Хочемо на цю останню справу звернути увагу. Без сумніву леґалізація комуністичної партії це основна вимога справжньої демократії. Чому партія, в основу якої лягли ідейні цілі, змагання до зміни соціяльно-політичного ладу, як і всякої іншої партії, має всупереч принціповим вимогам демократії — перебувати на нелеґальному становищі? Чому партія, яка від інших соціялістичних партій по суті різниться тільки тактикою, має бути заґнана в підземелля? І чому вкінці „республиканська-демократичний“ уряд невільничо наслідує більшовицькі прийоми придавлювання і лютої розправи з тими, що інакше думають?

Леґалізація комуністичної партії є настирливо вимагана не лише в інтересі свободи думки й організації, але і в інтересі боротьби з нівеляційними і розкладовими впливами комунізму. Підпольність комун. партії не лише нічого їй не шкодить, але богато їй помагає, вбираючи її в авреолю мучеництва, що надає комун. партії специфічної притягаючої сили, особливо серед молоді. Але зрештою, що то за нелеґальна партія, яка має свою посольську фракцію у соймі, свої численні організації, свої гуртки, пресу, яка вкінці для збереження форми леґальности розпоряджує кількома партійними відгалуженнями, що носять тільки відмінні додатки в назві. Але формальна нелеґальність, що найважче тяжить на носіях комуністичної бібули, яких дуже гостро карають суди, ставить комуністів в упривілеєне становище у відношенні до національних партій тих народів, на яких території з найбільшим розмахом проводиться комуністично-нівеляційну пропаганду. Боротьба з цею пропагандою незвичайно складна і незручна. Кожний, найбільш здержливий виступ проти комуністів негайно називає комуністична пропаганда доносом, денунціяцією, спілкою з поліцією і т. і. проти „мученицької“ партії. Леґалізація комуністичної партії булаб прочищенням атмосфери, вона привелаб до виклярування відносин і далаб змогу протиставитися більшовицькій пропаганді й приспішено переведеному анархізуванню життя українського народу.

Несподіванка.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 3. березня 1927.

І.

Напередодні війни число народин у Франції було найнижче на цілу Европу: 18·9 народин на 1000 душ людности. Коли взяти оголошені недавно числа перепису з 1925 р., то бачимо, що число це осталось майже незмінене: 18·7. Беручи під увагу факт, що чотири роки війни вспіли скосити французьку молодь і мужву, дехто бачить у них числах знак відновлення фізичних сил французького племени. Чи воно справді правда, це ще покажеться, одначе факт фактом: що французька плодовитість належить нині до таких, які найкраще оперлись світовій катастрофі. Це одна з несподіванок останніх списів людности.

Франція вже не на останньому місці: місце те зайняла Швеція, що впала з 23·1 (на 1000) на 17·6. Мало що краще вийшли й інші скандинавські народи, хоча й вони не зазнали на собі війни. Данія з 25·6

вийшла на 21·1, Норвегія з 25·2 на 19·8, Велика Британія, яка перевисшала Францію звиш 6-ома точками (25 народин на 1000 людности в 1913 р.), тепер іде після Франції: 18·6. Таким чином Франція нині вже не остання; все таки вона третя з передостанніх.

II.

Та порівнання з Німеччиною для Франції найважніще — як стоїть справа з німецькою плодовитістю? В 1925 р. Німеччина ще виказувала надвишку народин над смерністю в числі 546.000 — супроти 60.000 надвишки французької, одначе надвишку цю приписують в головному значно слабшій смертности в Німеччині ніж у Франції. Натомість народини німецькі, що перед війною перевисшали французьку стопу 8 і пів точками, тепер перевисшають її тільки двома точками; коли французька стопа майже незмінена, то німецька завітно впала, з 27·5 на 20·5. Якби крива лінія, яку зарисовують ці два органічні зображення, продовжувалася протягом якогось часу, то ми побачили би заподання німецьких народин нижче французьких. Одначе таких висновків робити не вільно; бо було би великою помилкою, якби ми будували будуччину на підставі хвилевого укладу чисел і продовжування їх тенденції в безконечність: оставмо таку маніпуляцію польським статистикам, котрі піднявши (головно на папері) число польської людности в нашій країні і понизивши (для ужитку заграниці) число людности української, трохи передчасно — надіємося — радуються надіями швидкого ополячення західно-українських земель. Хто так калькулює, той переносить у ділянку національної статистики ту саму хибу, в яку попав би той, хто обчисляв би, скільки буде виносити через 100 років його майно, поміщене в банку на складаний процент: грошева кріза, надуження довіря або банкротство певно помішало би ці обчислення — на століття.

III.

Значить, краще не вдаватися в пророчення того, скільки буде через 100 років французів у порівнанні з німцями, поляків у порівнанні з нами. Богато дечого ще може приключитися такого, що виверне до гори дном сиромудрі і нахальні рахунки польської статистики... Щодо статистики французької (з якою зрештою, як з обєктивною, не вільно порівнувати славетну своїми містифікаціями статистику польську!), то вона тільки констатує несподіванку: що в західній Европі одна тільки Франція вийшла з періоду війни й після війни з незміненою стопою народин, дуже недостаточною, правда, та все таки не упадаючою, як стопа англійська або німецька.

Річ невиключена (а навіть імовірна), що не без впливу на французьку й німецьку плодовитість остався вислід війни, перемога одної, невдача другої сторони; за здогадом таким промовляла би обставина, що Німеччина після Седану, а Японія після Порту Артура виявили були раптовий могутній підем національної плодовитости. На всякий спосіб можна сказати, що наведені вище факти і числа дають знак, що передчасно було вважати Францію за оконечно засуджену, та що будучина може їй ще принести відродження племінної стихії.

Не будемо й ми — від некорисних для нас вислідів польської статистики — зневірюватися ні в національнім ні племіннім характері нашої країни. Витреваймо на місці, ідімо такою політичною лінією, яка відповідає не ворожим інтересам, а нашим — то й для нас настануть кращі часи.

IV.

Що французька плодовитість слаба, всякий це знає, і не відинні. Менше відома (а подекуди й старанно й свідомо закривана) перша й підставова причина підкошення французької розродної сили.

Занепад родючости французького племени датується від Великої Революції, від народовластя і від республики. Людвик XVI оставив Францію найлюднішою державою й нацією в Европі: майже вдвоє люднішою від своєї суперниці, Австрії, майже втроє від другої суперниці, Англії, кількакрат люднішою від Прусії. Та забажалося революційним ватажкам зреволюціонізувати весь світ, і вони видали війну Европі (а не, як дехто думає, „реакційна" Европа — їм); революційний генерал, а згодом і імператор, Наполеон розніс на французьких багнетах гасла і засади революції в усі кути Европи. Це коштувало життя звиш міліона молоді французької, набираної — революційно-демократичною методою загального ополчення. Коли раніша, реакційна метода вичерпувалася кількома нужденними тисячками вбитих у „великих" битвах і війнах (прим. усі безконечні війни Людвика XIV. разом коштували життя всього на всього 40 тисяч шляхтичів і затяжників), то нова, демократична метода в одну мить підняла число трупів до міліонових чисел. Революційні війни винищили—можна сказати —до ноги всю здатну до життя й розплоду французьку молодь і мужву. Ціле покоління жінок осталося завдяки Дантонові, Робеспєрові і Наполеонові без чоловіків, а ціле покоління дітей одержало за батьків — старців. Реставрація потрохи вспіла поправити розплодну силу Франції, революції 1830 і 1848 рр. знов кинули країну взад. Плебісцитова імперія Наполеона III., війна 1870—1871 і вибух третьої республики доконали решти: з найплідніщої країни Франція впала до стану найменш плідної, з найлюднішої в Европі вона злетіла до шестої з черги по числу людности. За революційний люксус Франція заплатила солено — можливо, що й безвідклично, раз на все.

В. Левицький.

З Українського Сойм. Клюбу

Заява в справі побору рекрута.

На засіданні сойму дня 1. березня ц. р. посол Сергій Назарук зложив у справі побору рекрута отсю заяву:

„Високий Сойме! Побір рекрута є найбільшим податком, що його вимагає держава від своїх горожан. Цей податок крови горожани, що користають уповні з політичних прав, дають радо своїй державі, боронячи її на випадок війни.

Український нарід у Польщі не користає з повні політичних прав, не має української школи, доступ до урядів для українців замкнений, до офіцерської служби в армії — також. Якщо поляк може бути гордий з того, що на випадок війни боронить свою землю, що її д став з земельної реформи, то українець, з якого рук виривається ту землю і таким чином позбавляється його варстату праці — не почувається до обовязку такої оборони. Для українця думка про оборону чужа.

Нічого дивного, що наш український нарід не почувається до обовязку боронити державу, уряди якої поступають з українцями як з третьорядними горожанами і позбавляють нас усіх елементарних прав.

По сумних випадках у Кракові, де до боротьби з польським робітником ужито жовнірів української народности, зайшов у травні 1926 р. не менше сумний факт, що на вулицях м. Варшави була пролита кров жовнірів-українців в імя введення диктатури одиниці.

Підчеркую, що і в першім і в другім випадку не було ніякої потреби проливати кров жовнірів-українців.

З огляду на те і приймаючи на увагу, що політика диктатора маршалка Пілсудського у відношенні до українського народу не є ліпша від політики попередніх польських урядів, заявляю в імени Українського Клюбу, що будемо голосувати проти закону про побір рекрута в р. 1927.

Ставлю внесення на сперкнення ст. 1. закону про побір рекрута в 1927 р.".

Відповідь у справі підручника Левицького і Фрідберґа.

Міністр освіти д-р Добруцький 26/1 1927 НО. През. 12302/26 на інтерпеляцію посла Назарука і тов. з 13. XI. 1926 в справі ширення історичної неправди і погорди й ненависти до українців у шкільнім підручнику проф. А. Левицького і И. Фрідберґа: *„Zarys historji Polski"*, дав через соймового маршалка Українському Соймовому Клюбові ось таку дословну відповідь (в перекладі):

„Не входячи в оцінку історичної докладности наведених уступів, уважаю, що наведені уступи книжки Левицького і Фрідберґа: *„Zarys historji Polski"* можуть причинитися до забурення пожаданого згідного співжиття польської і руської молоді. З огляду на те заявляю, що апробату майбутніх видань цього підручника зроблю залежною від надачі іншого змісту дотичним уступам".

Цікавий для історика і для лаїка факт, що, не зважаючи на таку відповідь, міністр полишив цей підручник з дотичними уступами і на дальше пригожим до науки української і польської молоді.

Українці в Бразилії.

З „Українського Союзу" в Бразилії. — Економічна кріза й революція. — Новий український місячник.

В днях 24. і 25. грудня 1926. відбулися в Порто Уніон звичайні загальні збори „Українського Союзу" в Бразилії. Вибрано новий виділ та полагоджено богато пекучих справ. Обовязки редактора „Українського Хлібороба" буде виконувати п. В. Кухар. Проф. Карманський лишився управителем колеґії „Українського Союзу".

Головною причиною тих змін труднощі фінансові, що викликали розбіжність думок між членами виділу. Дивуватися, що фінансовий стан „Українського Союзу" лихий, годі, бо не лиш Союз, але й уся Бразилія бореться з важкою економічною кризою. Новий президент д-р Вашінґтон Люіз вводить зміну гроша. Мільрейса заступить „крузейро" (1 крузейро рівнатиметься 4 мільрейсам). У пресі є голоси, противні цій зміні, що покликуються на розрухи, економічну крізу і т. д. Натомість Вашінґтон Люіз каже, що кріза скоро скінчиться, а революціонери розсілись лише в околицях далеких центрів промислу: в станах Ста. Катеріні, Рійо Ґранде до Суль, Матто Ґроссо і Ґойяз. Одна ґрупа ворохобників переходила недавно околицею, заселеною українцями. Частина їх, притиснена урядовими військами, подалася в Уруґвай, де її розброєно. А інші частини ще рухаються потрохи. Що з того буде, побачимо. Певне тільки одно: коли революція скінчиться та промине кріза, Бразилія вступить в період поступу. Покищо все тут по давньому.

В Куритибі виходитиме під управою добр. Кобилянського місячник „Українське Життя", в якому час до часу будуть появлятися і статті в портуґальській мові. Обіцяли поміч п. Кобилянському й деякі журналісти з Куритиби. По запевненням п. Кобилянського місячник той буде редаґований так, що надаватиметься до читання у всіх закутках Бразилії, де тільки живуть українці. Біда хіба в тому, що наші люди, що живуть поза Бразилією, не зможуть читати статтей в портуґальській мові, бо дотепер не маємо ніякого українсько-портуґальського підручника ні словника.

Еміґрант.

Радянська Україна.

Київський контрактовий ярмарок.

Дня 28. лютого відбулося в Київі врочисте відкриття контрактового ярмарку. Відкрив його в старому контрактовому будинку народній комісар торговлі УСРР. Чернов. В головному контрактовому будинку приміщено всеукраїнський торговий музей. В музею одержують учасники ярмарку всі потрібні матеріяли, як зразки товарів та інформації. Вже першого дня ярмарку заключено 40 угод на суму 250 тисяч карбованців, а другий день ярмарку дав 25 угод на суму 1,250.000 карбованців. Заоферованих товарів на ярмарку є на суму 40 міліонів карбованців.

Книгоспілка.

В останніх днях лютого відбулися загальні збори акціонарів видавничого і книготорговельного товариства „Книгоспілка". Зі звіту про діяльність товариства за минулий рік довідуємося: минулий рік був четвертим з черги роком діяльности „Книгоспілки". Вона наладила торговлю книжками у 338 кооперативах і займалася контролею книжної торговлі в тих кооперативах. В минулому році видала 2.300 друкованих аркушів. В книжках це представляє 551 назв усяких книжок з тиражем [illegible] міліони 600 тисяч примірників. Книжкова продукція з минулого року перевисшала продукцію з усіх трьох попередніх літ на 1,35 відсотків. Між виданими книжками були книжки на кооперативні, сільсько-господарські, педагогічні, літературні, агітаційні (червоне письменство) теми. Крім того видано богато підручників (шкільних), карт (мап), нот, портретів і т. п. В тому видано 93,8 проц. назв і 96,3 проц. тиражу українською мовою, 5,9 проц. російською мовою і 0,5 проц. іншими мовами. Серед усіх кооперативних видавництв радянського союзу „Книгоспілка" займає перше місце щодо скількости друкованих аркушів, а четверте щодо скількости видань назв. Загальний оборот „Книгоспілки" в минулому році виносив 11 міліонів 500 тисяч карбованців, на цілих 6 міліонів більше ніж у попередньому році. Виключно книготорговельний оборот виносив 2 міліони 100 тисяч карб. вдвоє більше ніж попереднього року. За останній рік мала „Книгоспілка" аж 500 тисяч карб. чистого прибутку. На цих зборах вибрано до управи спілки: Гетлера (головою), Агуфа (заст. голови), Радлова, Омельченка, Макаренка і Дембовського членами управи.

В Академії Наук.

До Української Академії Наук прибув французький вчений Марсель. Він буде працювати в Академії над вивченням староукраїнської мови XVII. століття. Академія дістала запрошення до участи в першому міжнародньому конгресі [illegible]гів у Будапешті.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Воєнні поголоски.

Ледви сонце рушить на водах кригу і розбудить потоки, ледви південний леґіт розтопить порудїлі сніги і виманить підсніжники на світ — починають появлятися весняні питоменности: перелетні птахи, пошести, повені, блощиці і любовні авантюри на свіжім повітрі.

Але найшвидше з усього прилітають з весною — воєнні поголоски.

Вони весь рік дрімають десь у закамарках всесвіту на те, щоб на весну заразити собою думаючі і бездумні голови та наганяти страх у львині і заячі серця.

— Чули ви... Пілсудський дістає позичку в Англії за ціну війни з Радянщиною!?...

— То ще дурниця! На Волині і в Галичині мають бути створені українські леґіони з українською командою і так далі.

— А прапори?

— Не знаю... Правдоподібно червоно білі зі синьожовтими лентами...

— І з написом: „За нашу волю і вашу".

— Дуже можливо! Майже певно.

— Тільки маю враження, що цілий напис не зміститься і останнє слово з технічних причин відпаде.

— Ех! Ви шовініст непоправний. Не можемож вічно тільки боротися з поляками.

— Ясно, що ні! Часом треба і випити!

— Ви певно пієте до того, що я часом у Атляса... Моє поважання!

— Кланяюсь...

Воєнні поголоски вже видають живо: весняна кров поставила двох старих приятелів на воєнну стопу.

Між радянофілами:

— Мені здається, що для Радянського Союзу не на руку тепер війна.

— Чому?

— Пролєтаріят ще не освідомлений як слід.

— Нічого. Англія, взагалі Захід, розкладається.

— Правда розкладається, але заки розложиться, може бути зле.

— Ви, товаришу, партійний?

— Ні, я тільки „співчуваю".

— А я співчуваю з вами, що ви такий дурак.

— Пане товаришу, я собі то випрошую.

— Пане добродію, прошу не вимахувати так руками.

— А ви мене не ображайте.

— А ви не говоріть дурниць.

— А я вам кажу, що Англія ще досить сильна, щоб розбити більшовиків. Тоді певно прийде гетьман і що з вами в такому разі?!..

— Овва! Я також ще не партійний...

Воєнні поголоски вже видають живо: захитують світоглядами навіть „сильно переконаних".

Українська „стара война" теж „дебатує". Встають їй перед очима кольони, батерії, прапори і необхопні степи. Чотирокутник смерти зміняється в мріях на колесо щастя.

— А як побідять Совіти!

— То тільки завдяки українцям.

— А як Англія?

— Таксамо тільки завдяки нам.

— Значить?!...

— Голий не має нічого до страчення, а все до зискання. Зрештою гетьман...

— То ви за гетьманом?

— Ясно!

— Смішно. В нинішніх часах демократизму...

— ...І батькоотаманщини...

— ...І скоропадщини...

— ...І тютюнівщини...

— ...І вишиванщини...

— ...І петрушевичівщини...

— ...І бачинізму...

— ...І микитеїзму...

— Я з вами не говорю...

— Я з вами рівнож...

Воєнні поголоски видають живо: ще війна за горами, а вже на днях задзвенять дві шаблі.

Весна бурить кров, кров бурить думки, а думки бурять приязнь товаришів.

Чиж не можуть вони збурити приязни народів, коли вона ще слабша і менше щира?!...

Галактіон Чіпка.

Женевські наради.

Женева, 7. березня 1927.

Нинішнє засідання Ради Ліги Націй під проводом Штреземанна займалося питанням заголошеним вис. комісарем Л. Націй у Данцігу в справі його компетенцій магазинування і транзиту воєнного матеріялу. Ухвалено передати справу постійній дорадній військовій комісії Л. Націй. Комісаря уповажнено тимчасово видавати позволення в імени Ради.

Після довірочного засідання було прилюдне засідання Ради. Представник Голяндії зложив звіт у справі вислухування мандатною комісією петентів. Рада признала мандатній комісії право переслухувати петентів.

Предметом розмов між Штреземанном, Бріяном і Чемберленом були найважніші справи, що є на деннім порядку теперішньої сесії Ради. Передовсім обговорювали справи басейну Саари, Данцігу і нім.-польських переговорів. Німецький уряд візвав до Женеви нім. пос. Равшера у Варшаві.

Бої під Шанґаєм.

Льондон, 7. березня 1927.

Південні війська посуваються до Су-Чов (що лежить на захід від Шангаю), щоби заатакувати залізничі шляхи, які їдуть із Шангаю до Нанкіну. Су-Чов є досі в руках військ ген. Чанг-Сунг-Чанга. Північні війська перегруповуються, начеб оминали більші сутички з кантонцями.

Більшовицька делеґація до Франції.

Москва, 7. березня 1927.

Вчора виїхала до Парижа більшовицька делеґація під проводом Раковського, щоби навязати переговори з французьким урядом у справі сплати довгів царського уряду. Рішення в справі виїзду запало несподівано. На зміну становища нар. комісаріяту закордонних справ до переговорів із Францією вплинуло загострення англійсько-більшовицьких відносин.

Жидівська полоса на Рад. Україні.

Москва, 7. березня 1927.

ЦВК. затвердив ухвалу в справі створення автономічної жидівської полоси в харківській окрузі. Осідком уряду буде кольонія Ґросетнудіс (?). Автономічна полоса має около 18.000 мешканців, а жиди нібито становлять 87 проц. загалу населення.

Демонстрації проти польських парляментаріїв.

Париж, 7. березня 1927.

Підчас побуту польських парляментаріїв у Тулюзі прийшло до комуністичної демонстрації. А саме парляментарії як кидали зал. двірець, роздалися свисти на знак протесту. Демонстрації ті заповідали комуністи плякатами.

Уряд вирікається „Епоки".

Варшава, 7. березня 1927.

Президія Ради міністрів стверджує, що часопис „Епока" не є урядовим органом.

Біржа.

Гроші.

На приватній біржі американський доляр 8·93—8·93.50, канадійський доляр 8·88·50—8·89. Польський Банк платив за доляра в готівці 8·90, за Ню Иорк 8·93, анґлійський фунт 43·42, італійські ліри 39·25, голяндські ґульдени 359·25, шведські корони 238·45, норвежські корони 231·50, австрійські шілінґи 125·80, німецькі марки 211·65.

Золото і срібло у приватних оборотах за: 100 зол. рублів 52·70 дол., 100 срібних рублів 31·25 дол., 100 рублів більону 14·80 дол., 100 рублів т. зв. діркованого більону 19 дол., 100 срібних марок 8·50 дол., 100 срібних корон 7·75 дол., 100 срібних франків 7·50 дол., 100 срібних долярів 96 дол.

Орієнтаційний курс червінця 3·85 дол.

Урядовий курс одного граму золота 5·9484.

Збіже.

Пшениця двірська з 1926 р. 750 ґр. 53·00 54·—, пшениця краєва селянська з 1926 р. 720 ґр. 51·00—52·00, жито галицьке з 1925 р. 675 ґр. 38·25—39·25, ячмінь галицький броварний 670 ґр. 36·50—38·50, ячмінь галицький до перемелювання 620 ґр. 32·00—33·50, ячмінь пастівний 600 ґр. 29·00—30·00, овес галицький з 1926 р. 30·25—31·25, кукурудза 29·50—30·50.

НОВИНКИ.

— Як крутиться погромна фільма... У паризькім деннику „Котідієн" журналіст Лекаш, жид, описує свої спомини очевидця з Радянської України, куди виїхав як спеціяльний кореспондент для розсліду жидівських погромів з доби уряду У. Н. Р. Лекаш виїхав в осени минулого року. Під крикливим заголовком „Коли Ізраїль умирає..." оповідає він свої розмови з ріжними людьми, перемішуючи їх запахом жидівської крови. У звязку з одною такою статтею одержуємо з Подєбрадів листа від І. Мазепи, бувш. голови ради міністрів У. Н. Р., який пересилає нам копію спростування висланого до „Котідієн", де читаємо „Автор статті „Коли Ізраїль умирає..." в ч. 1463, вашого часопису оповідає свою розмову з п. Красним, бувш. міністром жидівських справ в уряді У. Н. Р. і пише таке: Коли я (Красний) домагався, щоби комісія для розсліду відповідальности за погроми виявила всю правду, мій товариш міністр Мазепа сказав мені: „Це неможливе, відповідальности сягають аж до Директорії, до батька Петлюри". — „Щодо цього, пише п. Мазепа, заявляю рішуче, що я ніколи не мав такої розмови з п. Красним і не міг її мати. Я був в уряді У. Н. Р. представником соціял-демократичної партії, а члени соціялісти не були би в уряді лишились ні одної днини, якби мали найслабше підозріння, що члени Директорії і сам Петлюра є відповідальні за жидівські погроми". Лекаш, зустрівшись із Тютюнником, який грає у фільмі, що малює „жидівські погроми" пише про нього: „він показав свої грубі руки, на яких є широкі близни, а його щоки тремтять..." себто на спомин жорстокостей! Оборонці Шварцбарта у Парижі крутять добру фільму про жидівські погроми.

— За знижкою комірного. У Львові зібралось учора величезне віче комірників і підкомірників з усього воєвідства, які приняли резолюції в справі зміни закону про „охорону комірників", головно: знижки комірного на половину передвоєнної ціни. Відомо, що при нинішніх пересічних платнях комірне зідає найбільшу пайку місячного заробітку середньої та нижчої кляси.

— Марева листопадових днів. У львівськім карнім суді після 9 літ ставав перед судом Павло Пелех, званий теж Давидовський, який під цим фальшивим прізвищем вступив в 1918 р. до польського війська. У листопаді 1918 р. мав він з товаришами ограбити кілька домів у Львові. Обвинуваченого звільнили, бо вже у свій час доказали, що він усю добичу віддавав свому начальству.

— Жіночі трагедії. На протязі двох днів було у Львові знову три випадки спроб самовбивства між молодими жінками: всі троїлись. Одночасно дві молоді жінки щезли з хати: одна 21-літня скінчена гімназистка й одна молода жінка забрали з хати всі свої манатки і пішли в світ.

— Вломники працюють. Мистецького вломy доконали львівські вломники при вул. Пекарській у фірмі „Текст", куди дістались через зачинені ворота камениці, цукорню і стіну цукорні. За працю взяли собі нагороду вартости 4.500 зол. Кількох касовиків виїхало до Сянока, де в польсько-американськім банку розрізали касу і забрали 3.083 дол. і 4.300 зол. У Варшаві вломники пробивають навіть підлогу з льоху і розуміються на творах мистецтва; бо злакомились на дорогоцінні памятки старовини в одній спеціяльній крамниці.

— Відгуки Штайґеріяди. У вязниці на Казимирівській вулиці лише офіціяльні особи мали право бачити виїмковий шлюб. Женився тимчасовий льокатор цього будинку Микитин, засуджений у процесі Штайґера на 6 літ; його наречена — служниця Штайнівна діждалась форми подружжа трохи пізно. Імовірно вязень прийшов до пересвідчення, що краще надолужити за гріх супроти неї пізно, ніж ніколи, і дати імя її дитині. Микитин, ідучи за своєю жінкою, узяв протестантський шлюб.

— З жіночих рекордів. У Льондоні є три жінки, які як урядові представники шлюбної реґістратури мають право давати шлюби себто диктувати новоженцям офіціяльну формулу шлюбної присяги. Є ними пані: Еллен Поль, вдовиця по офіцирі, яка гордиться тим, що звязала подружим вузлом уже 100 пар, Доротея Гальдан і Етель Грег. При виконуванні своїх обовязків вони носять уніформу із синьої вовни, прикрашену білим оксамитом, з викладеним ковніром і манжетами.

— Чи повірите, що... учитель, розсадник освіти в селі, може заборонити шкільну салю на діточу виставу, хоча навіть... інспектор дав на це дозвіл? А таке, як нас повідомляють, трапилось у Підгайчиках, зборівського повіту, де вчителем є земляк Грицько Гураль! — Злочинця Дзядоня засудили на смерть у Новім Санчі за вбивство. Але повісити його не можуть, бо він має ще відповідати за участь у шпигунстві та диверсійних бандах. Такою є сила бюрократії!

— Фанатики спорту. Французький летун Пелетіє д Оізі хоче в найблищім часі встановити новий рекорд: перелетіти без відпочинку з Парижа до перського заливу. Рекорд автомобілевої швидкости хоче здобути англієць Сіґрейв, який виїзжає до Америки, де дня 19. ц. м. буде у Фльоріді показувати свою сміливість. На моторі з 500 HP у першій годині хоче переїхати 96 миль, у другій 156 миль, у третій 212 миль себто 312 км.; — Американський летун Бирд, що їздив на північного бігуна із Шпіцберґу, хоче полетіти тепер на південний бігун, але не літаком, а бальоном. Той самий плян має аргентинський інжинір Сеґні, який має урядову піддержку.

— Роковини смерти двох ґеніїв. Цими днями минуло 100 літ від смерти двох великих учених, яких ідеї заважили чимало на розвитку сучасної науки, першого: Вольти, творця електричної теорії, винахідника електроскопу та електрофу. Відомо, що його іменем назвали електричну одиницю; другого великого математика та астронома Ляпляса, який є творцем теорії, як повстала планетна система. Вольта був італійцем, Ляпляс французом.

— Світова всячина. Краківська астрономічна обсерваторія відкрила нову зорю з констеляції Крука: чи це „білий крук", чи звичайний, скажуть спеціялісти. — Анґлійський уряд домагався в парляменті признання 950.000 фунтів на кошти військової експедиції. — 506 автомобілевих випадків у Ню-Иорку за кілька днів було наслідком пянства шоферів, а 842 випадків наслідком нетверезого стану прохожих. Не забувайте, що там панує закон про заборону продажі та вживання алькоголю. — Японський уряд при піддержці численних партій хоче завести закон, який скасує інституцію славних ґейш. — Турецька поліція робить труси по всіх книгарнях і бібліотеках, викидаючи всі книжки, що пахнуть „чорною магією". До них враховані теж твори з окультизму. Кемаль баша йде в своїх розпорядках уже дальше як европейські держави. — Оригінальне примусове обезпечення введено в Румунії: кожний пасажир мусить обезпечити себе від залізничого випадку. — Відомий італійський журналіст Карльо Сільвестрі пробував перейти нелеґально швайцарський кордон, де його арештували. — Бюро союзу центральної та південної Америки взиває народи латинської Америки бойкотувати товари Злуч. Держав за те, що вони вмішуються в справи їх республик.

Дописи.

Долинщина. *(Їде, їде Зельман).* Долинська мафія ще перед роком анонімово денунціювала до старовства о. Михайла Дерлицю, пароха в Тростяниці. Старовство через поліціянта Колечка провірило „жекомо" правдиві факти, предложило їх станиславівському воєвідству, а воєвода доніс гр.-кат. ординаріятові з домаганням виконання льоґічного висновку. Ординаріят переводив 12./І. ц. р. слідство проти о. Дерлиці через о. Семена Шпіцера, пароха Солукова і долинського декана. Згадана мафія вислала на слідство поліційного конфідента Зельмана, жида зі Солукова. В часі урядування о. декана Шпіцера Зельман аґітував і скликав людей, щоби свідчили проти о. Дерлиці; інаґірлював також громадську канцелярію, де урядував о. Шпіцер. Не зважаючи на накликування людей через умисних післанців, ніхто не прийшов свідчити проти свого старенького пароха. Натомісць церковні старшини, покликані парохіяни і начальник громади з обуренням заперечили всі точки обвинувачення. По скінченім слідстві Зельман як приїхав, так відїхав з о. Шпіцером до Солукова. З того часу Зельман не насмілюється показатися в Тростяниці, бо парохіяне сильно на нього озлоблені. Мафія мабуть згори не сподівалася бажаного успіху по слідстві Митроп. Ординаріяту проти о. Дерлиці, тому спричинила ще й домашню ревізію у нього й арештування його сина за мниму шпіонажу — поліційного постерунку (!) в Турі Великій, бо відповідного іншого обєкту в ближчій і дальшій околиці Тростянця нема.

Мшана Долішня. *(Вистави Українського Наддніпрянського Театру під управою п. Ніни Бойко).* В груднї м. р. і в січні ц. р. загостив сюди у своїй мандрівці по Польщі український Наддніпрянський Театр п. Н. Бойко і дав 9 вистав: Запорожець за Дунаєм, Наталка Полтавка, Не ходи Грицю, Циганка Аза, Сватання на Гончарівці, Запоріжський скарб, Гимн нужди, Хмара і Жидівка вихрестка. Як лвік не стану критикувати гри артистів на цих виставах з фахової сторони, а постараюсь тільки оцінити виступи згаданої театральної трупи на основі того враження, яке ці вистави зробили на українцях-заточенцях і на польськім громадянстві. Завважую, що згаданий театр саме тепер обїздив майже цілу т. зв. „Ґуральщину", отже міста й місточка: Новий Санч, Ліманову, Мшану Долішню, Иорданів, Маків, Новий Торг, Закопане, Чорний Дунаєць, Рабку й інші, в яких, здається, українського театру давно-давно не бачили. Українці цих сторін, нещасні заточенці, не маючи змоги й по кілька літ виїхати в свої рідні сторони, дуже втішились виставами українського театру, почувши на них свою милозвучну мову, свою мельодійну пісню й побачивши свої прегарні народні строї, танки і народні звичаї. Це все змінцнює їх національні почування і любов до свого рідного. Також польсько-жидівському громадянству подобались ці українські вистави з їх співами, танцями і строями, доказом чого була відповідна фреквенція. Гра артистів була на високому рівні, вони віддавали її реально і з відчуттям, так, що очевидець направду підчас вистав жив життям сцени. Не дивно отже, що й польська критика прихильно висказалася про ці вистави в газеті „Goniec Podhalański" ч. 1. і ч. 4. з 1927 р., видаваній у Новім Санчі, де оцінено в суперлятивах артистичну гру пань Ковпцової, Тамари, Нікольської, панів Сіґтовського, Плевицького, Шафарчука, Куліша, Абрамчука й інших. Цими виставами в етнографічній Польщі згаданий театр сповняє з національного погляду велику культурну місію, проводячи з успіхом пропаганду українського театрального мистецтва й української народньої культури серед своїх заточенців і серед польського громадянства. За це належиться працьовникам театру подяка від українського громадянства, яку буде найліпша нагода виявити фреквенційною піддержкою цього театру, коли він загостить на українську територію. — *Очевидець.*

Грималівщина. *(Культурно-освітня діяльність. — Кооперативне життя. — Українське Нац.-Демократичне Обєднання. — „Союз Українок" в Грималові та в селі Вікно).* В ділянці просвітньо-організаційної праці стоїть Грималівщина не на останньому місці поміж іншими повітами нашої тіснішої батьківщини. Напрям усій освітньо-організаційній роботі надає філія „Просвіти" в Грималові, (заснована перед трьома роками) зі своїм головою д-ром Григ. Олійником тут. адвокатом, людиною відданою цілою душею громадянській праці. В його канцелярії можна застати щоденно повно безплатних клієнтів, головно делегатів сільських читалень, які заходять туди по всякі інструкції і поради в справах читалень, кооператив, аматорських вистав тощо. Зі шкодою для власних інтересів конферує він з ними годинами, підчас коли другий його товариш по фаху (з уродження рівнож українець — тільки іншої, як то кажуть — масти; — деякі його приятелі (головно жиди) величають його сель-робником (може сильнеробником? — прим. складача) — вишком з него посміхається і робить золоті чи пак долярові інтереси на глупоті селянина, який з біди процесується за найменшу дрібницю і, хоч сам голий і голодний — збогачує своєю кервавицею людей як вже не собі ворожих — то для него зовсім байдужих, а все лишень через свою впертість. Післявоєнна манія процесування опанувала наше селянство до тої міри, що такий „процесович" нераз останню корову продає, щоби оплатити кошти процесу. Наше священство і учительство повинно вжити свого впливу в церкві, школі і читальні та вказувати своїм парохіянам погубні і руїнуючі наслідки процесування та допроваджувати до того, щоби вони всякі спори і непорозуміння полагоджували в селі полюбовними судами.

Для частинного відтяження голови філії в його праці — рішив виділ філії на однім зі своїх засідань, що поради в освітньо-організаційних справах мають давати секретар і ще один виділовий в торговий день (четвер) в Народнім Домі в Грималові, куди теж повинні звертатись по всякі інструкції делегати зі сільських читалень. Щоби прийти з допомогою сільським читальням „Просвіти" в постачанні доброї книжки, закупила тут. філія в Головному Товаристві „Просвіта" у Львові два комплєкти книжок і в двох осібних скриночках пустила цю бібліотеку в рух по читальнях. Великою підмогою в освітньо-організаційній праці для філії є місцева чит. „Просвіти" в Грималові, якої головою є п. Мих. Коцюбка заступник тут. нотаря. У всіх важніших справах (як свято „Просвіти", книжки і т. п.) йде грималівська читальня на руку філії в її організаційних справах. За короткий час свого істнування вспіла філія зорганізувати і згуртувати коло себе 22 читальні, з яких деякі, як у Вікні, Товстім і Краснім розвиваються дуже гарно і можуть служити за зразок іншим читальням. (Напр. аматор. гурток при чит. „Просвіти" у Вікні від нового року донині відіграв у своїм селі і в сусідних 7 вистав, зібрав понад 500 золотих чистого прибутку, які він призначив на будову дому у Вікні). Такі аматорські гуртки є майже при кожній читальні „Просвіти" і вони кождої неділі дають якусь виставу як не у власному селі, то їдуть у гостину до сусідних читалень у повіті. Таким чином причиняються до поглиблення організаційно-освітньої справи в повіті.

Попри освітню справу не занедбують в Грималівщині також справи економічного піддвигнення населення. В тій цілі завязався тут перед двома літами організаційний комітет для засновування кооператив в повіті. Завдяки заходам згаданого комітету а пізніше також завдяки праці повітового організатора кооператив (на повіт Скалат) п. Трембача вдалося заснувати кооперативи (господарсько-споживчі) в Грималові, Вікні, Глібові, Товстім, Оставпю, Луці Малій, Краснім, Зеленім, Раштівцях і Дубківцях, так що нині спільно з кооперативами Скалатщини міг уже повстати Повітовий Союз кооператив в Скалаті. Наслідки осування Кооператив є помітні вже сьогодня. Вони спричинили між іншим знижку цін на товари навіть по жидівських крамницях місточок. Найдовше лежала облогом справа політичної організації. Щойно з хвилею консолідації і організації національного табору в Українському Національно-Демократичному Обєднанні розпочато і в Грималівщині працю над політичною організацією. Завдяки старанням пп. Олександра Пісецького емер. радника і Михайла Коцюбки, нотар. канцеляриста в Грималові, скликано перше повітового віча [illegible]

єнне віче УНДО, на якім реферували д-р Степан Баран адвокат з Тернополя і п. Ол. Черкаський зі Львова. Тоді засновано повітовий комітет УНДОб-ння. Головою став п. Ол. Пісецький. Завдяки енергії і організаційному спритові голови творяться по селах кружки партії і селяни радо вступають у члени УНДОб-ння, а це наглядно доказує, що в нашому повіті не мають місця всякі демагогічні партії. Як у нашому окрузі дивляться на інші партії (які на словах удають приятелів селянства, а на ділі прямують лише до відірвання його від української інтелігенції) вказують статті в останніх числах „Свободи" пера селянина з Новосілки Грималівської п. Дмитра Рудяка!

До вельми відрадних проявів зросту національної свідомости в повіті треба зачислити засновання філії „Союза Українок" у Грималові і кружка тогож Союза у Вікні, з яких перша повстала головно завдяки заходам п-ні В. Олійникової і п-ни Ірени Зарицької, а другий завдяки особистим заходам п-ни І. Зарицької. Кружок Союза Українок у Вікні засновано передтим і він нині нараховує до 150 членів, які щонеділі і свята сходяться в місцевій читальні „Просвіти", а дня 27/ІІ. уладили для своїх членів і запрошених гостей чайний вечір, який приніс їм доходу около 100 золотих. — Зновуж перші основуючі збори філії Союза Українок в Грималові відбулися дня 27/ІІ. ц. р., на які крім місцевого міщанства зїхались рівнож майже всі пані і п-ни з доокруличних сіл. Зборами проводила п-ні меценасова Олійникова, що пояснила також статут товариства. Реферат про жіночий рух взагалі, а український передовсім виголосила п-на Галя Іванчуківна. Відтак наступив впис членів і вибори виділу. Членів вписалось 50 — а головою філії вибрано одноголосно п-ню Олійникову. Збори привитав від філії „Просвіти" голова тоїж п. Мих. Коцюбка. Збори виголосили бажання, щоби виділ ще того року зорганізував для дівчат курси варення, шиття, крою і вишивання і мережання. Як зачуваємо, виділ поважно застановляється над отворенням господарсько-кравецьких курсів і в тій ціли спровадив уже управительку, яка має скінчену фахову школу „Труду" у Львові.

Подоляними.

Голинський в „Аїді".

З голосів львівської преси.

Після першого виступу Михайла Голинського у львівській міській опері в „Аїді" появилися в пресі більші і менші статті й замітки про цю виставу. Вибираємо з цих рецензій ті місця, що відносяться до виступу і гри нашого славного тенора.

В „Газеті Поранній" пише відомий критик Фр. Найгавзер: „Які чинники рішають у першій мірі про успіх співака в опері? Отже читаємо в біографії маєстра Россінія, що славний творець „Сивільського Цирулика" вирішив так поставлену справу тими словами: Поперше голос, опісля голос, а потретє ще раз — голос. Відповідь італійського майстра тонів можна тут справедливо зацитувати з нагоди виступу тенора М. Голинського. Бо виявилося знову, що співакові, обдаренному гарним і видатним голосовим матеріялом, навіть знавці пробачують радо деякі недотягнення оперової креації до правдивого мистецького рівня. Вибагливий слухач може собі мати ріжні претенсії і формулувати свої вимоги в ріжний спосіб, але коли зближається кульмінаційний момент вокального ефекту — того пожаданого, тоді усуваються всі інші рефлексії на дальший плян, критицизм слабне, а слух мельомана домагається передовсім тої пестливої, пересиченої шляхотним тембром і сильно вібруючої голосової филі. Цей чинник завсіди імпонує публиці... Пресарний тенор п. Голинського знайшов у вівторок дня 1. ц. м. в партії Радамеса якнайширше поле до попису і здобув великий успіх, що заповідає без сумніву обильний ряд дальших поводжень артиста в цьому сезоні. Що правда, фінезійного поводження кантилени і субтельних її відтінків я не міг нераз дослухатися, але зате запізнався сумлінно з цілою, під оглядом накладу знаменитого голосу дійсно импонуючою інтерпретацією нашого гостя (на точці сценічної гри його креація не представляється надто інтересно) і думаю, що не зважаючи на драматично-героїчний характер партії Радамеса, деякі моменти далися би прикрасити видатнішою може примішкою ревности й субтельнішими відтінками динаміки. Одначе годячись на *»credo«* Россінія як на догмат, що не дасться звалити, стверджую радо, що підчас дуету над Нілем і сцени суду я достроївся до численної авдиторії і старався забути про все те, що сьогодні може відгороджує ще може колишнього знаменитого під богатьома оглядами Радамеса від тенорів світової слави. Сердечні оплески були вимовним доказом незвичайного успіху знаменитого в героїчних моментах виконавця цеї пописової партії".

Мистецький критик „Слова Польского" Вітолд Фріман пише про виступ Голинського в ч. з 7. березня так: „Гостем вечеру був [illegible]заангажований тенор п. Голинський, [illegible]ділений дійсно гарним, свіжим і сильним голосом, що має при тому великий атут у своїх зовнішніх умовинах. Отже вокально запрезентувався п. Голинський, як завсіди, дуже додатньо, здобуваючи великий і без сумніву заслужений успіх, одначе під сценічним оглядом не вніс до своєї ролі індивідуального опрацювання. Отже в напрямі поглиблення внутрішнього виразу відтворюваних ним постатей повинні бути спрямовані зусилля симпатичного й талановитого співака".

Закінчимо голосом Альфреда Пльона, муз. рецензента „Хвілі": „По повороті з Київа, де співав в українській опері, виступив М. Голинський у львівському театрі як Радамес в „Аїді". Про прикмети Голинського писали ми вже з приводу його виступів у минулім сезоні, і тому обмежуємося сьогодні тільки до ствердження, що він має дуже гарний, сильний, і шляхотний теноровий голос, що надається спеціяльно до героїчних партій. Крім того уповажнюють його до відтворювання тих партій досконала постава й апарація, одначе з тим, що мусітиме ще попрацювати над стороною акторською. Як Радамес мав Голинський великий і добре заслужений успіх, бо виконав цю партію дуже гарно".

З нашого карнавалу.

Чотири львівські імпрези.

Під кінець карнавалу слід записати чотири львівські вечірки-балі, з яких кожна мала окремий характер і настрій, а всі вдалися прегарно.

Перша була зорганізована „Секцією Студенток" при товаристві „Студентська Громада" в четвер дня 3. ц. м. в салях „Української Бесіди". Ніхто, здається, не є краще покликаний до організації балів, як молоде, енергійне жіноцтво, яке нічого не занедбає і нічого не забуде, а знає тайни складення буфету та господарства, дарма, що сидить за книжками. І ніхто більше не відчуває потреби потанцювати, як студентки, перетомлені викладами. Не диво, що жвава забава тревала до білого дня.

На саме закінчення карнавалу збіглись аж три вечірки-забави одного дня: соколів і спортовців у „Соколі", кооперативи „Друкар" у салі друкарів „Огнище" при вул. Пекарській і „Червоної Калини" в „Народнім Домі". Три на один вечір — це трошки за богато; не на скількість людей, які мають заповнити три салі, бо — як досвід ствердив — усі були повні, а на тих, які з ріжних обовязків (нпр. журналістичного) мусіли показатись і тут і там, щоб не зустрів їх докір, що нехтують таким чи іншим товариством.

Забава в „Соколі" була майже домашня: соколи, всі знайомі між собою, почували себе, як у родиннім гурті.

Вечерниці „Друкарів" мають уже своєрідну традиційну атмосферу повної товариської свободи і природного гумору. Комітет зробив цього року гостям несподіванку, видаючи на салі друковані „Вісти з вечерниць друкарів" і роздавши 15 нагород між учасниками обох полів, по жеребу. Крім цього на вечерницях співав відомий хор друкарів під проводом п. В. Весоловського, а куплетист Ф. Юрко бавив гостей веселими пісоньками.

Баль „Червоної Калини", як і в попередніх роках, мав повний успіх. На салі можна було запримітити чимало осіб з провінції, але й від львівських гостей всі салі „Бесіди" тріщали. Танці зачалися коломийковим хороводом, що його вивів дуже вміло п. Лев Лепкий, при чому музика грала популярні стрілецькі пісні. Забава скінчилася раннім ранком.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.